

WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2019/2020

HISTORIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 1-16 stron (zadania 1-22).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
6. **Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu** lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIĄ

--	--	--

Stopień: rejonowy

Czas pracy:
90 minut

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	2	2	2	3	3	3	4	4	2	1	3	3	4	2	2	3	4	3	2	3	2	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																							

Liczba punktów umożliwiającą kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –

2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Członek komisji recenzujący pracę –

Zadanie 1. (3p.)

Do podanych poniżej bitew, które Rzeczpospolita stoczyła w XVII w. dopisz odpowiadające im daty roczne.

	Miejsce bitwy	Data
A	Kircholm	
B	Kłuszyn	
C	Beresteczko	

Zadanie 2. (2p.)

Na podstawie lektury Tomasza Bohuna, *Srebrny wiek: Rzeczpospolita w pierwszej połowie XVII stulecia*, wyjaśnij, dlaczego autor artykułu określił bitwę pod Guzowem „pyrrusowym zwycięstwem” Zygmunta III Wazy. Napisz nazwę rokoszu, w trakcie którego doszło do wspomnianej bitwy.

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

Nazwa rokoszu:

Zadanie 3. (2p.)

Na podstawie lektury Tomasza Bohuna, *Srebrny wiek: Rzeczpospolita w pierwszej połowie XVII stulecia*, wykonaj poniższe polecenia.

Fragment lektury

[...] Władysław zwiększył rejestr kozacki z 6 do 12 tys. i dozbroił młojców. Jednak przyglądająca się temu szlachta zaprotestowała na październikowym sejmie. Zmuszono króla do przerwania zaciągów i rozpuszczenia wojska. Niestety, Kozaków nie dało się już rozbroić. W nocy z 19 na 20 maja 1648 roku Władysław IV zmarł, a kilka dni potem na Ukrainie wybuchło powstanie kozackie.[...]

- A. Podaj nazwę państwa, z którym chciał prowadzić wojnę Władysław IV zwiększając opisany powyżej rejestr Kozaków:
- B. Podaj imię i nazwisko przywódcy Kozaków, który stanął na czele wspomnianego w tekście powstania:

Zadanie 4. (2p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Pierwsze uderzenie, wymierzone w Wielkopolskę, zastało ją nieprzygotowaną, albo raczej pogrążoną w zamieszaniu. Czterech wojewodów dzieliło władzę nad pospolitym ruszeniem. [...]

Zebrali oni powołaną pod broń szlachtę nad brzegiem rzeki Noteci, w pobliżu miasteczka Ujście; nie będąc ze sobą w zgodzie, nie potrafili sprzęgnąć w jedną całość obozu ani zjednoczyć umysłów. Zwiększała zło uporczywa niewiara w nadejście nieprzyjaciela, chorągwie, jak gdyby je tylko próżnymi plotkami straszono, zamiast razem przeciwstawić się wrogowi, rozbiegły się po wsiach i wyrządzały szkodę swoim. [...]

Kiedy zbliżało się południe, ujrzano Wittenberga, gdy przeprawiwszy się z wojskiem przez Noteć pod Dziembowem, szykiem swoim opasał już Polaków od tyłu. Strach skłonił teraz wszystkich do zgody i jednomyślnie oświadczono się za przyjęciem szwedzkiej protekcji.

Na podstawie Historia 6. Podróże w czasie GWO, s. 6.

A. Opisane w tekście wydarzenie miało miejsce, gdy królem Polski był:

1. Zygmunt III Waza
2. Władysław IV
3. Jan Kazimierz
4. Michał Korybut Wiśniowiecki

B. Podaj nazwę używaną w historiografii, jaką określa się konflikt polsko-szwedzki, którego początek opisano w powyższym tekście:

Nazwa konfliktu-

Zadanie 5. (3p.)

Do podanych definicji dopisz odpowiadające im pojęcia.

	Definicje	Pojęcia
A	Sesja sejmu Rzeczypospolitej Obojga Narodów, która miała miejsce w 1717 w Warszawie, za panowania króla Augusta II Mocnego. W trakcie jej trwania nie dopuszczono posłów do głosu, w obawie przed zerwaniem obrad.	
B	Najwyższe polskie odznaczenie wojenne, nadawane za wybitne zasługi bojowe. Został ustanowiony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w 1792 dla uczczenia zwycięstwa w bitwie pod Zieleńcami.	
C	Organ władzy rządowo-administracyjnej w I Rzeczypospolitej powołany przez Sejm Rozbiorowy w roku 1775. ograniczała władzę króla i magnaterii. Uważany był za narzędzie wpływów rosyjskich.	

Zadanie 6. (3p.)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

wikipedia.pl (dostęp: 15.11.2019r.)

- A. Napisz, do jakiego wydarzenia historycznego nawiązał Jan Matejko w przedstawionym powyżej obrazie:
- B. Podaj nazwisko postaci, która stała się głównym bohaterem ukazanego powyżej obrazu:
- C. Podaj datę roczną wydarzenia ukazanego na obrazie Jana Matejki:

Zadanie 7. (3p.)

Wymień trzy różne przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji w XVIII w.

Przyczyna gospodarcza-

Przyczyna polityczna-

Przyczyna społeczna-

Zadanie 8. (4p.)

Do przedstawionych ilustracji dopisz nazwiska twórców zaprezentowanych na nich osiągnięć XVIII i XIX wieku. Odpowiedzi wybierz spośród postaci zaproponowanych poniżej. Jedno z nazwisk nie pasuje do żadnej z ilustracji.

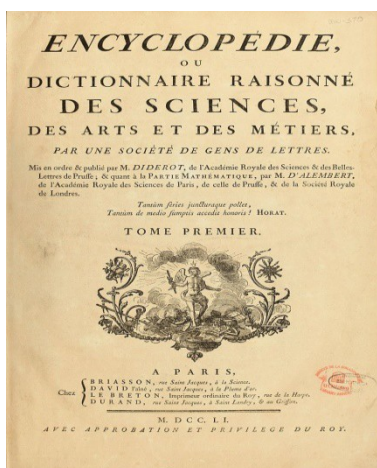
wikipedia.pl (dostęp: 15.11.2019r.)

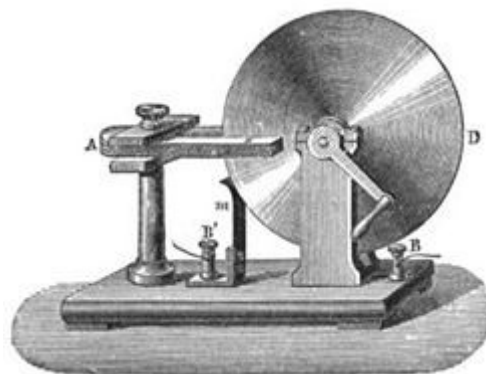
wikipedia.pl (dostęp: 15.11.2019r.)

A.

B.

wikipedia.pl (dostęp: 15.11.2019r.)

pl.wikipedia.org (dostęp: 20.11.2019r.)

C.

D.

Michael Faraday
Bracia Montgolfier
George Stephenson
Denis Diderot
Benjamin Franklin

Zadanie 9. (4p.)

Na podstawie tekstów źródłowych oraz wiedzy własnej napisz, które ze zdań w tabelce zawierają informację prawdziwą, a które fałszywą. W odpowiednim miejscu wpisz słowo prawda lub fałsz.

Źródło A

Karol Montesquieu. *O duchu praw. Rozdział VI*

W każdym państwie istnieją trzy rodzaje władzy; władza prawodawcza, władza wykonawcza rzeczy należących do prawa narodów i władza wykonawcza rzeczy należących do prawa cywilnego.[...]

Kiedy, w jednej i tej samej osobie lub w jednym i tym samym ciele, władza prawodawcza zespolona jest z wykonawczą, nie ma wolności; ponieważ można się lękać, aby ten sam monarcha albo ten sam senat nie stanowił tyrańskich praw, które będzie tyrańsko wykonywał.

Nie ma również wolności, jeśli władza sędziowska nie jest oddzielona od prawodawczej i wykonawczej. Gdyby była połączona z władzą prawodawczą, władza nad życiem i wolnością obywateli byłaby dowolna; sędzia bowiem byłby prawodawcą. Gdyby była połączona z władzą wykonawczą, sędzia mógłby mieć siłę ciemieżyciela.

Wszystko byłoby stracone, gdyby jeden i ten sam człowiek lub jedno i to samo ciało magnatów, albo szlachty, albo ludu, sprawowało owe trzy władze: tworzenie praw, wykonywanie publicznych postanowień oraz sądzenie zbrodni lub sporów między obywatelami.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.42.

Źródło B

Tytuły rozdziałów Konstytucji 3 maja

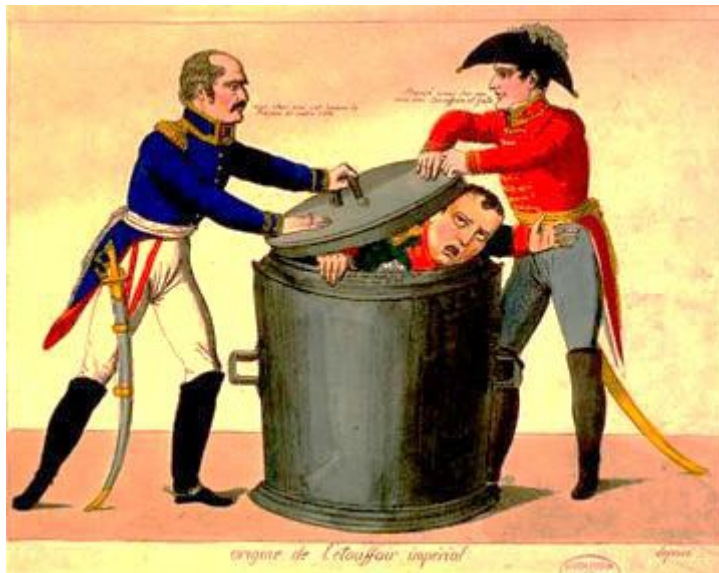
Preambuła

1. *Religia panująca*
2. *Szlachta ziemianie*
3. *Miasta i mieszczenie*
4. *Chłopi włościanie*
5. *Rząd czyli oznaczenie władz publicznych*
6. *Sejm czyli władza prawodawcza*
7. *Król, władza wykonawcza*
8. *Władza sądownicza*
9. *Regencja*
10. *Edukacja dzieci królewskich*
11. *Siła zbrojna narodowa*

		Prawda/Fałsz
A	Konstytucja 3 maja została napisana zgodnie z monteskiuszowską zasadą trójpodziału władz.	
B	Jednym z następstw uchwalenia Konstytucji 3 maja było zawiązanie konfederacji barskiej.	
C	Konstytucja wprowadzała w Rzeczpospolitej dziedzicność tronu oraz znosiła zasadę liberum veto.	
D	Według Konstytucji, następcami tronu po Stanisławie Augustie Poniatowskim mieli zostać Wettinowie.	

Zadanie 10. (2p.)

Karykatura nawiązuje do wydarzeń, które miały miejsce po ucieczce Napoleona z Elby. Na podstawie zamieszczonej ilustracji oraz wiedzy własnej wybierz poprawne odpowiedzi.

pl.wikipedia.org (dostęp: 20.11..2019r.)

1. Powyższa karykatura nawiązuje do bitwy pod:
 - A. Austerlitz
 - B. Lipskiem
 - C. Jeną
 - D. Waterloo
2. Wskazana na ilustracji bitwa miała miejsce w roku:
 - A. 1808
 - B. 1809
 - C. 1811
 - D. 1815

Zadanie 11. (1p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A	Wojna secesyjna w USA	
B	Napoleon Bonaparte Cesarzem Francuzów	

C	Zjednoczenie Niemiec	
D	Utworzenie Legionów Polskich we Włoszech	

Zadanie 12. (3p.)

Po zapoznaniu się z tekstem wykonaj polecenia. Wybierz odpowiedź w podpunkcie pierwszym oraz uzupełnij brakujące informacje w punktach drugim i trzecim.

Piotr Wysocki o wybuchu powstania [fragment]

[...] O godzinie szóstej [18:00] dano znak jednoczesnego rozpoczęcia wszystkich działań wojennych przez zapalenie browaru na Solcu [dzielnica Warszawy]. [...]w tym momencie oddział złożony z cywilnych osób pod dowództwem dwóch podchorążych szedł do Belwederu celem zabezpieczenia osoby cesarzewicza [...].W chwili kiedy oddział przeznaczony do Belwederu wyruszył z lasu Łazienkowskiego. Pospieszyłem do koszar podchorążych [...]. Wbiegłszy do sali, zawołałem na dzielną młodzież: „Polacy! Wybiła godzina zemsty. Dziś umrzeć lub zwyciężyć potrzeba!” [...] Na te mowę i z dala grzmiący głos: „Do broni! Do broni!”, młodzież porwała karabiny, nabiła je i pędem błyskawicy poskoczyła za dowódcą. Było nas stu sześćdziesięciu kilku [...]

wlaczpolske.pl(dostęp:19.11.2019r.)

1. Powstanie, którego wybuch opisał Piotr Wysocki rozpoczęło się w roku:
A. 1815
B. 1830
C. 1848
D. 1863
2. Podaj imię *cesarzewicza*, którego autor wspomniał w tekście:
3. Podaj imię władcy, który panował w Królestwie Polskim w chwili wybuchu powstania:

Zadanie 13. (3p.)

W tabeli przedstawiono biogramy trzech postaci. Rozpoznaj je i wpisz nazwiska w wykropkowane miejsca w tabeli.

	Biogram	Postać
A	Niemiecki polityk, mąż stanu, premier Prus, kanclerz Rzeszy zwany Żelaznym Kanclerzem. Przyczynił się do zjednoczenia Niemiec. Uważany jest za jednego z najbardziej wpływowych i najwybitniejszych polityków europejskich XIX wieku	
B	W 1845 r. rozpoczął służbę wojskową w armii rosyjskiej, którą opuścił w stopniu podpułkownika w 1862. Stanął na czele powstania styczniowego jako dyktator. W sierpniu 1864 roku został stracony na stoku warszawskiej Cytadeli.	

C	Żołnierz napoleoński, generał wojska polskiego, wódz powstania węgierskiego w czasie Wiosny Ludów. Bohater dwóch narodów, polskiego i węgierskiego. Brał udział w powstaniu listopadowym, a po jego upadku udał się na emigrację.	
---	---	-------

Zadanie 14. (4p.)

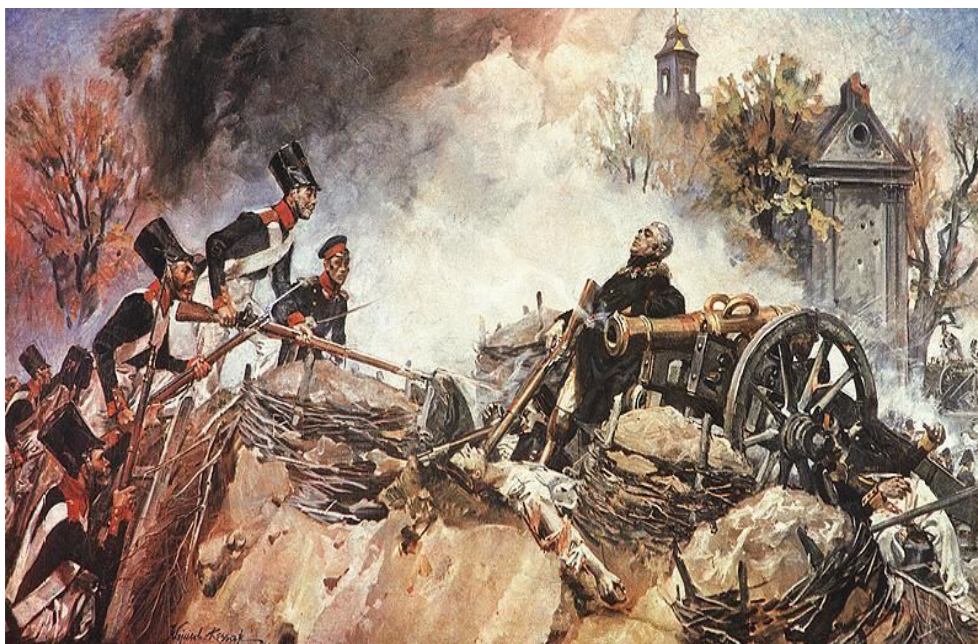
Na podstawie ilustracji oraz wiedzy własnej napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz.

Ilustracja A: Kongres wiedeński – La Balance Politique

wlaczpolske.pl (dostęp:19.11.2019r.)

Ilustracja B: Gen. Sowiński na szafkach Woli

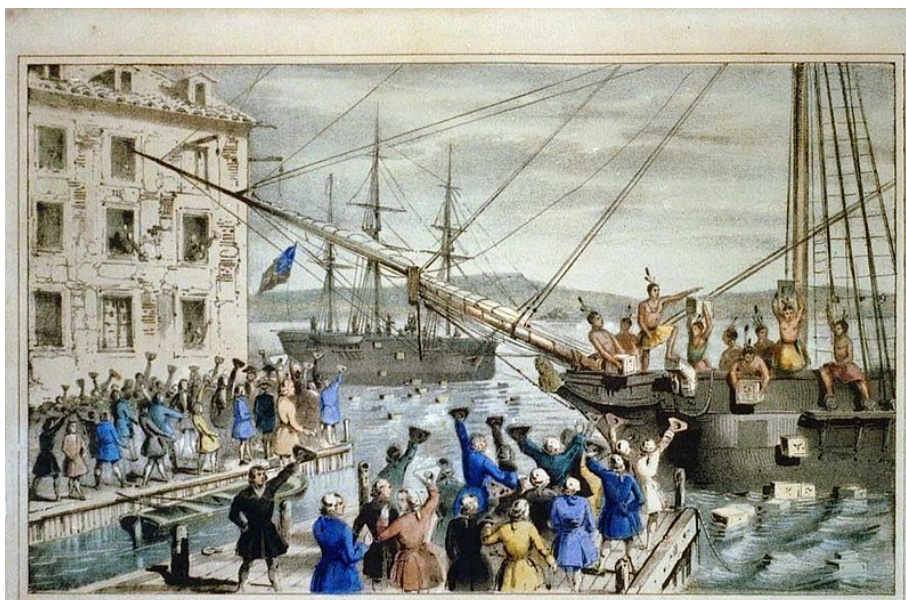
muzeumwp.pl(dostęp:19.11.2019r.)

Ilustracja C: Konstytucja 3 maja

wlaczpolske.pl (dostęp:19.11.2019r.)

Ilustracja D: Herbatka bostońska

wikipedia.pl (dostęp:21.11.2019r.)

	Informacje	Prawda/Falsz
A.	Wszystkie przedstawione na ilustracjach wydarzenia miały miejsce w Europie.	
B.	Poprawna chronologicznie kolejność wydarzeń to: D, C, A, B.	
C.	Tylko jedno z przedstawionych na ilustracjach wydarzeń miało miejsce w XIX w.	
D.	Na dwóch ilustracjach przedstawiono wydarzenia, które rozegrały się w Warszawie.	

Zadanie 15. (2p.) Ilustracja przedstawia postacie, które przyczyniły się do zjednoczenia Włoch w II połowie XIX wieku. Wpisz w wykropkowane miejsca imiona lub nazwiska

tych osób.

fr.wikipedia.org (dostęp:20.11.2019r.)

Zadanie 16. (2p.)

Na podstawie lektury M. Kulika *Relacje między Rosjanami a Polakami w Warszawie przed powstaniem listopadowym i po jego stłumieniu* napisz, które ze zdań w tabelce zawierają informację prawdziwą, a które fałszywą. W odpowiednim miejscu wpisz słowo prawda lub fałsz.

		Prawda/Fałsz
A	Zawarcie małżeństwa przez Konstantego z Joanną Grudzińską pozbawiło go prawa do tronu rosyjskiego.	

B	Namiestnikiem cara w Kongresówce został dawny napoleoński generał Józef Zajączek.	
---	---	--

Zadanie 17. (3p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Obrońcy niewolnictwa dowodzą, że jest ono „bardzo dobrą rzeczą”. Ale nie słyszeliśmy dotąd o człowieku, który pragnąłby wykorzystać tę „dobrą rzecz” i „zostać niewolnikiem”.

A jak wygląda porównanie niewolników z wolnymi robotnikami? Przecież nawet najgłupsze zwierzę wie, że ma prawo do owoców swej pracy. Nawet „najgłupszy i najbardziej tępy niewolnik” rozumie, iż dzieje mu się krzywda, że zasługuje na wynagrodzenie za swój trud.

Mówicie, że A jest biały, a B – czarny. A zatem to sprawa koloru: ludzie o jaśniejszej skórze mają prawo niewolić ciemnoskórych? Zastanówcie się. Jeśli przyjmiecie tę zasadę, możecie stać się niewolnikami pierwszego spotkanego człowieka, który ma jaśniejszą cerę niż wy.

Ale twierdzicie, że jest to sprawa korzyści; że macie prawo pozbawić drugiego człowieka wolności, jeżeli jest to dla was korzystne. Więc dobrze. Ale w takim razie on ma prawo pozbawić was wolności, jeśli będzie to korzystne dla niego.

Abraham Lincoln, *Uwagi o niewolnictwie*, 1856 rok.

Na podstawie Historia 7. Podróże w czasie GWO, s. 82.

- A. Wyjaśnij, jaki był stosunek autora powyższych słów do kwestii niewolnictwa i uzasadnij go odwołując się do tekstu.

.....

.....

.....

.....

- B. Napisz, jaką funkcję publiczną pełnił Abraham Lincoln w czasie wojny secesyjnej?

Nazwa funkcji:

- C. Wyjaśnij pojęcie - wojna secesyjna:

.....

.....

.....

Zadanie 18. (4p.)

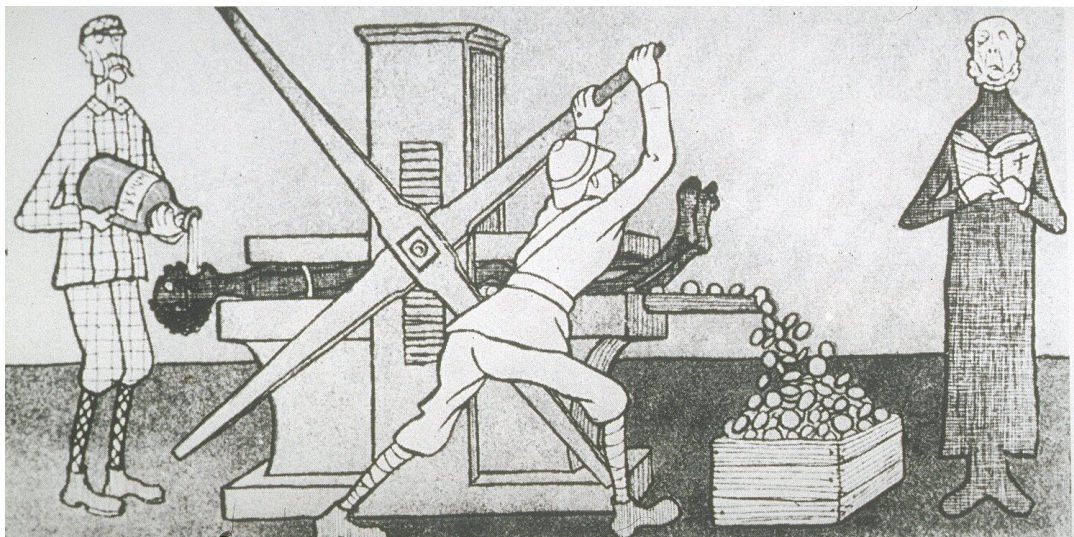
Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Źródło A. Pierre Poul Leroy, Kolonie

Kolonie zaofiarują wolnym klasom i wyższej warstwie klasy robotniczej metropolii rynek zbytu, którego doniosłość powinna być szczególnie wzięta pod rozwagę. W kraju o starej cywilizacji, gdzie wykształcenie, nauki techniczne i wiedza w ogóle bardzo się rozkrzewiły, na rynku pracy dla wolnych zawodów panuje tłok. Inżynierowie, architekci, lekarze, urzędnicy z pewnymi zdolnościami nie potrafią znaleźć zatrudnienia popłatnego w stosunku do ich umiejętności i talentów . Te kadry zawsze wzbogacające życie kolonialne dają mu do dyspozycji niezmierzone źródła [...] poza handlem i przemysłem we właściwym tego słowa znaczeniu dziesiątki tysięcy Anglików robią fortunę w Indiach, albo przynajmniej uzyskują tam dostatek, którego metropolia lub kraje obce nie potrafią im zapewnić [...].

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.32.

Źródło B.

epodreczniki.pl (dostęp: 21.09.2019r.)

A. Wyjaśnij używane w tekście pojęcie - metropolia:

.....

.....

B. Czy oba źródła (A i B) przedstawiają proces kolonizacji w ten sam sposób?

Zajmij stanowisko a następnie uzasadnij je.

Stanowisko: TAK NIE

Uzasadnienie:

.....

.....

C. Jakie korzyści z kolonii uzyskiwały grupy społeczne, które podkreślono w źródle A?

.....

.....

.....

Zadanie 19. (3p.)

Na podstawie tabeli oraz wiedzy własnej uzupełnij zdania.

Przemysł w latach 1800–1900

Procentowy udział państw w światowej produkcji przemysłowej			
	1800 r.	1860 r.	1900 r.
Europa (całość)	23,2	53,2	62,0
Wielka Brytania	4,3	19,9	18,5
Francja	4,2	7,9	6,8
Niemcy	3,5	4,9	13,2
Rosja	5,6	7,0	8,8
Chiny	32,8	19,7	6,2
Japonia	3,8	2,6	2,4
Indie	24,5	8,6	1,7
USA	0,8	7,2	23,6

Na podstawie Wczoraj i dziś. Klasa 7. Nowa Era, s.27.

A. Podaj nazwę państwa, które odnotowało najbardziej dynamiczny wzrost produkcji przemysłowej w XIX w. -

B. Podaj nazwę państwa, którego udział w światowej produkcji zmniejszył się najbardziej:

C. Podaj jeden powód spadku produkcji we Francji w latach 1860-1900:

.....

Zadanie 20. (2p.)

Podaj nazwy dwóch organizacji skupiających Polaków na emigracji, które powstały po powstaniu listopadowym:

-
-

Zadanie 21. (3p.)

Na podstawie źródeł oraz wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Źródło A.

Postanowienia dotyczące nauczania w szkołach ludowych w Poznańskim z 1873 roku [fragment]

- 1. Językiem nauczania wszystkich przedmiotów, z wyjątkiem religii i śpiewu kościelnego, jest język niemiecki. Językiem polskim można się posługiwać pomocniczo tylko o tyle, o ile jest to niezbędne dla zrozumienia przedmiotu nauczania.*
- 2. Nauka religii i śpiewu kościelnego dla dzieci mówiących po polsku ma być udzielana w języku ojczystym. Jeśli jednak znają one język niemiecki na tyle, że mogą zrozumieć udzielane w nim wyjaśnienia [...] wprowadzić również nauczanie tych przedmiotów w języku niemieckim [...].*
- 3. Celem nauki czytania i pisania w języku niemieckim jest:*
 - na stopniu najniższym umiejętność poprawnego czytania przez dzieci krótkich, łatwych zdań i nie tylko odpisywanie, ale pisanie ich.*

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s. 99.

Źródło B.

Ukaz do Rządzącego Senatu o zniesieniu Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego w Królestwie Polskim - 1867 rok

Rozpoznawszy złożony przez ministra Oświecenia Publicznego [...] projekt zniesienia Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego w Warszawie [...] rozkazujemy:

- 1. Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego w Królestwie Polskim znieść bezzwłocznie.*
- 2. Wszystkie naukowe zakłady i instytucje w guberniach Królestwa Polskiego poddać pod władzę Ministerstwa Oświecenia Publicznego, tworząc z wspomnianych zakładów i instytucji Okręg Naukowy Warszawski [...]*

3. Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s. 99.

A. Podaj państwa zaborcze, w których wydano dokumenty:

Źródło A- zabór

Źródło B- zabór

B. Wyjaśnij, jaki był cel wydania tych dokumentów przez zaborców ?

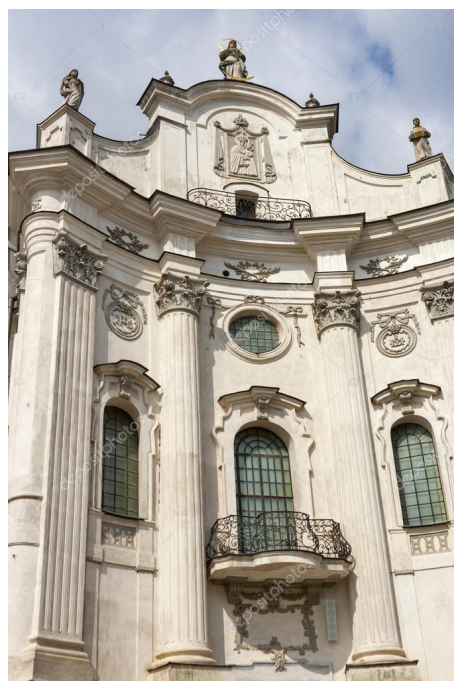
.....
.....

Zadanie 22. (2p.)

Ilustracje przedstawiają przykłady budowli z różnych epok. Wpisz pod każdą ilustracją nazwę stylu architektonicznego, w którym została wykonana.

wikipedia.pl (dostęp:28.10.2019r.)

wikipedia.pl (dostęp:28.10.2019r.)

A. Styl -

B. Styl -

Brudnopis